

Sygn. akt III AUa 382/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Rzeźniowiecka (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

del. SSO Anna Rodak

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 października 2015 r. w Ł.

sprawy **Z. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 18 października 2013 r. sygn. akt VIII U 2185/13

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że nakazuje wypłatę Z. G. zaległej emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. i oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt III AUa 382/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29 stycznia 2013 r., odmówił Z. G. uchylenia decyzji z dnia 22 września 2011 r. w części w jakiej ta decyzja zawiesza, na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury za okres od 1 października 2011r. do 31 grudnia 2012r.

W odwołaniu z dnia 8 kwietnia 2013 r. ubezpieczona wnosila o uchylenie zaskarżonej decyzji i wypłatę zaległych świadczeń za okres od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2012r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosil o jego oddalenie przytaczając argumentację jak w uzasadnieniu skarżonej decyzji.

Wyrokiem z 18 października 2013r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. do wypłaty Z. G. emerytury za okres od 1 października 2011r. do 31 grudnia 2012r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny i zważył co następuje.

Z. G., urodzona (...), z wnioskiem o emeryturę wystąpiła w dniu 26 lipca 2010 r. Występując z wnioskiem o przyznanie świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni pozostawała w stosunku pracy. Decyzją z dnia 20 września 2010 r. ZUS przyznał wnioskodawczyni emeryturę na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, od dnia 1 lipca 2010 r., to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Na mocy decyzji z dnia 22 września 2011 roku organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 roku z uwagi na fakt, że wnioskodawczyni kontynuowała zatrudnienie. We wniosku z dnia 30 stycznia 2013 r. wnioskodawczyni wystąpiła o wypłatę zawieszoną od 1 października 2011 roku emerytury. Decyzją z dnia 6 lutego 2013 r. ZUS podjął wypłatę emerytury dla wnioskodawczyni od dnia 1 stycznia 2013 r., to jest od daty złożonego wniosku, na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. w Dzienniku Ustaw.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne. Wskazał, iż na mocy art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 257, poz. 1726) w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dniem 1 stycznia 2011 r. dodany został przepis art. 103a, zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, to jest przed dniem 1 stycznia 2011 r., przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stosuje się poczynając od dnia 1 października 2011 r. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. K/12 orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu do wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Oznaczało to dla nich, że – chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę – musiały rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać – oczywiście, jeśli znalazły nowego pracodawcę albo dotychczasowy zgodził się ponownie je zatrudnić. Z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

Sentencja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. K 2/12 została ogłoszona w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012 r. pod poz. 1285.

W rozpoznawanej sprawie odwołująca się Z. G. prawo do emerytury nabyła w okresie kiedy nie obowiązywał przepis uzależniający nabycie prawa do emerytury od rozwiązania stosunku pracy. Konsekwencja orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. wobec niej jest zatem taka, że przewidziany w przepisach art. 28 ustawy

zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS warunek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą jako przesłanka realizacji nabytego prawa do emerytury, nie ma do niej zastosowania. Skoro tak to wnioskodawczyni przysługuje prawo do wypłaty emerytury począwszy od dnia 1 października 2011 r., to jest od daty wstrzymania jej wypłaty.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w punkcie 1 wyroku.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego tj. art. 129 z dnia ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i ustalenie, że wypłatę emerytury należało podjąć od daty wcześniejszej niż od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek w związku z przepisami kodeksu postępowania administracyjnego a w szczególności art. 145a k.p.a.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

I tak w odniesieniu do okresu od 1 października 2011r. do 21 listopada 2012r. apelację organu rentowego uznać należy za nieuzasadnioną.

Do zawieszenia wypłaty emerytury odwołującej doszło na skutek zastosowania względem odwołującej art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U.2013.1440 z zm.). Zgodnie z tym przepisem prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis art. 103a ustawy emerytalnej regulował sytuację ubezpieczonej na mocy art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707), który przewidywał, że do emerytur przyznanych przed dniem 1 stycznia 2011 r., ww norma prawna będzie stosowana od dnia 1 października 2011 r. Jednakże w wyroku z 13 listopada 2012 r. (sygn. akt K 2/12) Trybunał Konstytucyjny przesądził, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ów został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 2012 r. pod poz. 1285 w dniu 21 listopada 2012 r. Do zawieszenia wypłaty doszło na mocy decyzji ZUS z 22 września 2011 r. Z dniem 29 stycznia 2013 r. ubezpieczona wniosła o wypłatę zawieszzonego świadczenia. Skarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z 14 marca 2013 r. organ rentowy odmówił wznowienia postępowania i wypłaty zawieszzonej emerytury. Jednocześnie decyzją z 6 lutego 2013 r. podjął jej wypłatę począwszy od 1 stycznia 2013 r.

W toku postępowania sądowego Sąd Okręgowy przyznał wnioskodawczyni prawo do wypłaty zawieszzonej emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2012 r.

Wskazać należy, iż odwołująca nieprzerwanie ma przyznane prawo do emerytury. Prawo to jest zasadniczo bezterminowe, a samo świadczenie jest tak samo bezterminowo i okresowo wypłacane. Ustawodawca przewiduje możliwość wstrzymania wypłaty świadczenia w razie wystąpienia pewnych okoliczności faktycznych. W tym jednak wypadku okoliczność powodująca zawieszenie wypłaty, a więc kontynuacja zatrudnienia u tego samego pracodawcy, co przed przejściem na emeryturę, była konsekwencją zmiany stanu prawnego – wprowadzeniem art. 103a ustawy emerytalnej w zw. z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny orzekł o niekonstytucyjności przepisów, które „normowały”

okoliczność będącą przyczyną wstrzymania wypłaty. Stwierdził, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Nie ulega wątpliwości, że orzeczenie Trybunału eliminuje normę prawną z systemu prawa, nie może ona już być stosowana. Sąd Apelacyjny stoi przy tym na stanowisku, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają charakter retroaktywny, co należy rozumieć w ten sposób, że niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału. Taka argumentacja stała za przyznaniem odwołującej prawa do wypłaty emerytury w odniesieniu do okresu do 21 listopada 2012 r. Powyższe dodatkowo koresponduje z regulacją zawartą w ustawie z dnia 13.12.2013r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2014 r. poz.169), która uprawnia do wypłaty zawieszonych emerytur za okres od 1.10.2011r. do 21.11.2012r.

Biorąc pod uwagę powyższe w oparciu o art. 385 k.p.c. apelacja organu rentowego w zakresie w jakim zaskarżony wyrok zobowiązywał organ rentowy do wypłaty Z. G. emerytury za okres od 1.10.2011r. do 21.11.2012r. podlegała oddaleniu.

Odnośnie dalszego okresu wskazanego w zaskarżonym wyroku tj. od 22.11.2012r. do 31.12.2012r. apelacje organu rentowego uznać należało za uzasadnioną.

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności przepisu z Konstytucją stanowią podstawę do wznowienia postępowania. Do wzruszenia decyzji organu rentowego wydanej w oparciu o akt normatywny uznany orzeczeniem Trybunału za niezgodny z Konstytucją, właściwym jest art. 145 a k.p.a., w myśl którego można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niekonstytucyjności aktu normatywnego z Konstytucją. Zgodnie z art. 145 a k.p.a., wznowienie postępowania następuje wyłącznie na wniosek ubezpieczonego złożony w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (§ 2 art. 145a). Skoro wyrok Trybunału, na który powołała się Z. G. w swoim wniosku o wypłatę zaległej emerytury, opublikowany został w dniu 22 listopada 2012r., to termin do wznowienia postępowania administracyjnego na podstawie art. 145a k.p.a. zakończonego ostateczną decyzją z 22 września 2011r. upłynął dniem 22 grudnia 2012r. Tymczasem, jak wynika bezspornie z akt rentowych, Z. G. wniosek o wypłatę zawieszonych emerytur złożyła 30 stycznia 2013r tj. po upływie tego terminu. Dlatego też brak jest podstaw prawnych do wypłaty świadczenia za okres od 22 listopada 2012r. do 31 grudnia 2012r. w oparciu o wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012r.

W konsekwencji należało uznać, że wyrok Sądu Okręgowego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w części dotyczącej okresu od 22 listopada 2012r. do 31 grudnia 2012r. podlegał zmianie poprzez oddalenie odwołania.

Przewodniczący Sędziowie